

MĖSA IR MĖSOS PRODUKTAI MEAT AND MEAT PRODUCTS

Albertas GAPŠYS

LAEI Produktų rinkotyros skyriaus vedėjas, albertas@laei.lt

Nuo 2010 metų rudens beveik dvigubai išaugo grūdų supirkimo kainos, todėl 2011 metais pabrango pašarai ir padidėjo gyvulių supirkimo kainos. Tačiau supirkimo kainas koregavo ir kiti veiksniai – galvijų eksporto plėtra, didėjančios kainos ES, eksporto draudimai nustačius kiaulių marą. Dėl šių priežasčių galvijiena brango, o kiauliena pigo. Tačiau abiejų rūšių mėsos mažmeninės kainos buvo mažesnės nei 2009 metais, kai pašariniai grūdai kainavo perpus pigiau.

Statistikos departamento pateikti mėsos ir jos produktų mažmeninių kainų pokyčiai rodo, kad vidutinė šių produktų kaina 2011 metų I pusmetį buvo didesnė nei 2010 metų tuo pačiu laikotarpiu (1 lentelė).

1 lentelė / Table 1

Mėsos ir jos produktų mažmeninių kainų pokyčiai 2010–2011 metais, proc. [4]
(kainų pokytis lygintas su atitinkamu praėjusių metų mėnesiu)
Changes in retail prices of meat and meat products in 2010–2011, per cent
(change in prices compared to corresponding month of last year)

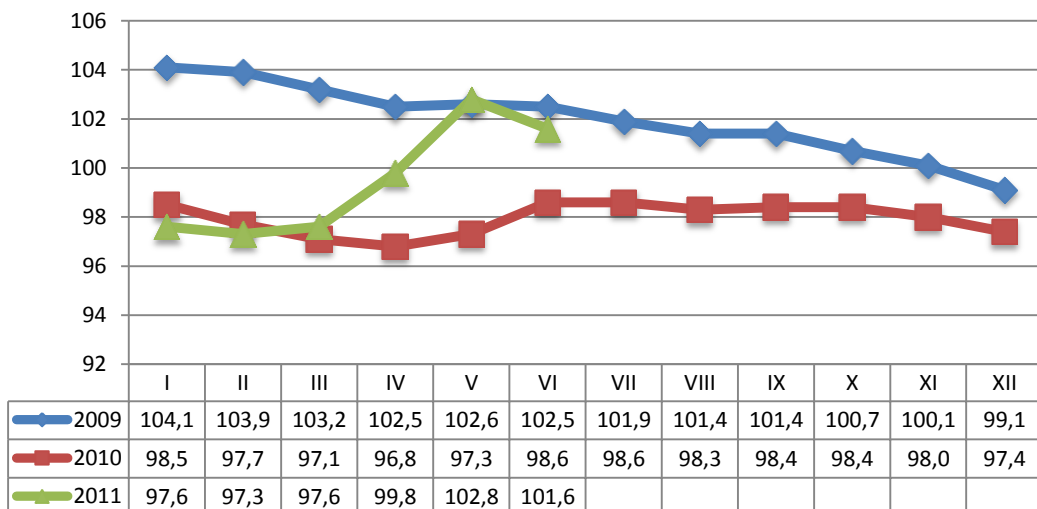
Metai Year	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2010	-5,6	-6,2	-6,1	-5,7	-5,3	-3,9	-3,3	-3,1	-3,0	-2,3	-2,1	-1,7
2011	-0,9	-0,4	0,5	3,0	5,5	3,0						

Tik gegužės mėnesį buvo pasiektas 2009 metų mėsos ir jos produktų kainų lygis (1 pav.).

Gyvulių supirkimas, mėsos gamyba ir vartojimas. Statistikos departamento duomenimis, per 2011 metų I pusmetį gyvulių ir paukščių paskersta 0,7 proc. mažiau nei per 2010-ųjų tą patį laikotarpį. Mažiau supirkta galvijų, kiaulių ir paukščių (2 lentelė). Telyčių ir karvių supirkimas mažėjo dėl pagerėjusios pieno gamybos situacijos. Pieno supirkimo kainos buvo didžiausios per 2008–2011 metų laikotarpį.

Per 2011 metų I pusmetį jautienos eksportuota mažiau nei prieš metus, tačiau daugiau – kiaulienos ir paukštienos (3 lentelė). Net 42 proc. daugiau eksportuota galvijų, tačiau 11 proc. mažiau – kiaulių. Veršelių eksportas gana didelis ir beveik nemažėjo. Visų gyvulių importas buvo didesnis.

Per 2011 metų I pusmetį paukštienos suvartota 5 proc. mažiau, tačiau jautienos – 18 proc., kiaulienos – 1 proc. daugiau nei per tą patį 2010-ųjų laikotarpį (4 lentelė). Bendras mėsos suvartojimas šalyje nesikeitė.

1 pav. Mėsos ir jos produktų mažmeninių kainų tendencijos 2009–2010 metais, proc.
(100 proc. = 2008 m. gruodžio mėn.) [4]

Figure 1. Retail price tendencies of meat and meat products in 2009-2010, per cent
(100 per cent = 2008 December)

2 lentelė / Table 2

Gyvulių ir paukščių supirkimas 2011 ir 2010 m. sausio–birželio mėnesiais, vnt. [4]
Purchase of livestock and poultry in January–June of 2010 and 2011

Gyvuliai ir paukščiai <i>Livestock and poultry</i>	2011	2010	2011 / 2010, %
Galvijai / <i>Cattle</i>	63363	66261	-4,4
Veršeliai iki metų / <i>Calves under 1 year</i>	1435	1468	-2,2
Telyčios nuo metų / <i>Heifers from 1 year</i>	9453	10584	-10,7
Buliai / <i>Bulls</i>	25530	25962	-1,7
Karvės / <i>Cows</i>	26945	28247	-4,6
Kiaulės / <i>Pigs</i>	238638	244704	-2,5
Avys ir ožkos / <i>Sheep and goats</i>	1300	746	74,3
Paukščiai, tūkst. / <i>Poultry, thou.</i>	19410	19774	-1,8

3 lentelė / Table 3

Gyvulininkystės ir paukštininkystės produkcijos eksportas ir importas
2010–2011 m. I pusmetį, tūkst. t [7]
Exports and imports of livestock and poultry products in the 1st half of 2010–2011, thou. t

Produkcija / <i>Products</i>	Eksportas / <i>Exports</i>			Importas / <i>Imports</i>		
	2010	2011	%	2010	2011	%
Jautiena / <i>Beef</i>	10,9	10,1	-7,3	1,1	1,3	18,2
Kiauliena / <i>Pork</i>	2,0	3,5	75,0	28,8	31,0	7,6
Paukštiena / <i>Poultry</i>	11,3	14,1	24,8	10,6	12,0	13,2
Mėsos produktai / <i>Meat products</i>	33,3	41,7	25,2	54,4	61,6	13,2
Iš viso / <i>Total</i>	57,5	69,4	20,7	94,9	105,9	11,6

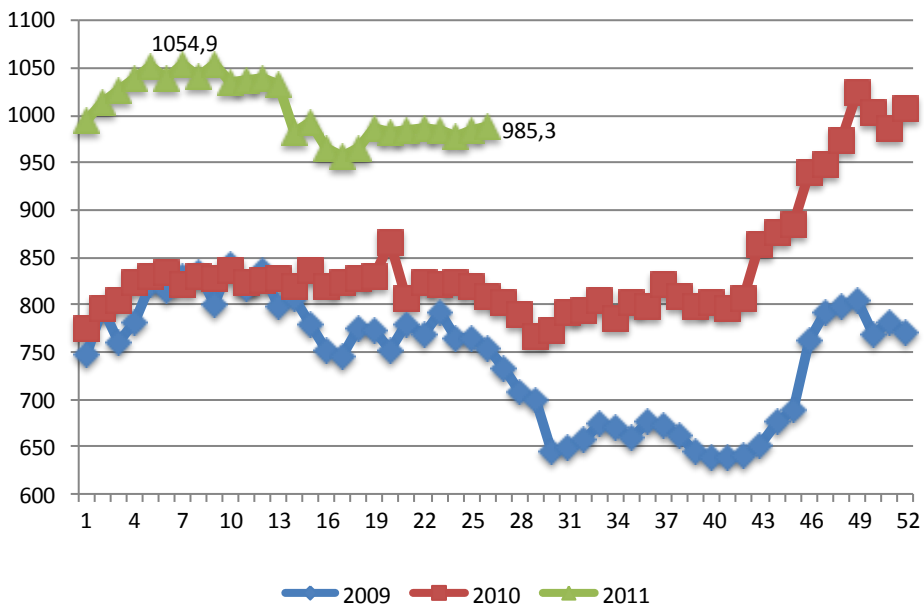
4 lentelė / Table 4

Gyvulininkystės ir paukštininkystės produkcijos suvartojimas šalyje
2010–2011 m. I pusmetį, tūkst. t (išankstiniai skaičiavimai) [4]
*Domestic consumption of livestock and poultry production
in the 1st half of 2010–2011, thou. t (preliminary calculations)*

	Jautiena / Beef			Kiauliena / Pork			Paukštiena / Poultry		
	2010	2011	%	2010	2011	%	2010	2011	%
Supirkimas / Purchase	16,9	16,2	-4,1	18,7	18,9	1,1	35,0	34,8	-0,6
Importas / Imports	1,1	1,3	18,2	28,8	31,0	7,6	10,6	12,0	13,2
Eksportas / Exports	10,9	10,1	-7,3	2,0	3,5	75,0	11,3	14,1	24,8
Suvartojimas šalyje <i>Domestic consumption</i>	7,1	7,4	4,2	45,5	46,4	2	34,3	32,7	-5

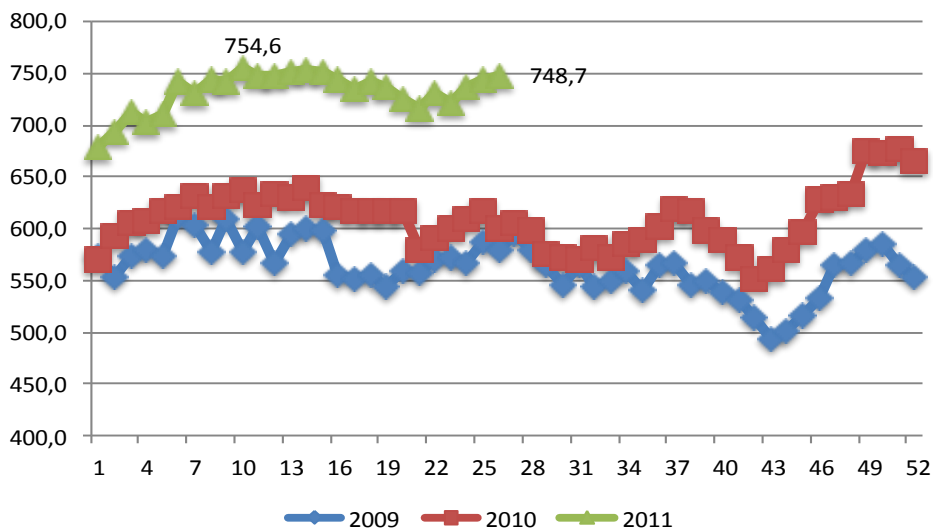
Gyvulių supirkimo ir mėsos kainų tendencijos. Statistikos departamento duomenimis, per 2011 metų sausio–birželio mėnesius skerdyklos ir mėsos perdirbimo įmonės supirko 63,4 tūkst. galvijų, arba 16,2 tūkst. t skerdenos. Tai 4 proc. mažiau nei per 2010-ųjų tą patį laikotarpį. Tam įtakos turėjo didėjantis galvijų eksportas. Bendroje galvijų supirkimo struktūroje po 43 proc. sudarė bulių ir karvių mėsa, 14 proc. – telyčių mėsa. Kadangi pusė mėsos eksportuojama (daugiausia geros kokybės), tai vidaus rinkai daugiausia lieka karvių ir telyčių mėsa.

Vidutinė bulių supirkimo kaina 2011 metų I pusmetį (1008 Lt/100 kg) buvo 23 proc. didesnė nei 2010-ųjų tuo pačiu laikotarpiu (2 pav.).

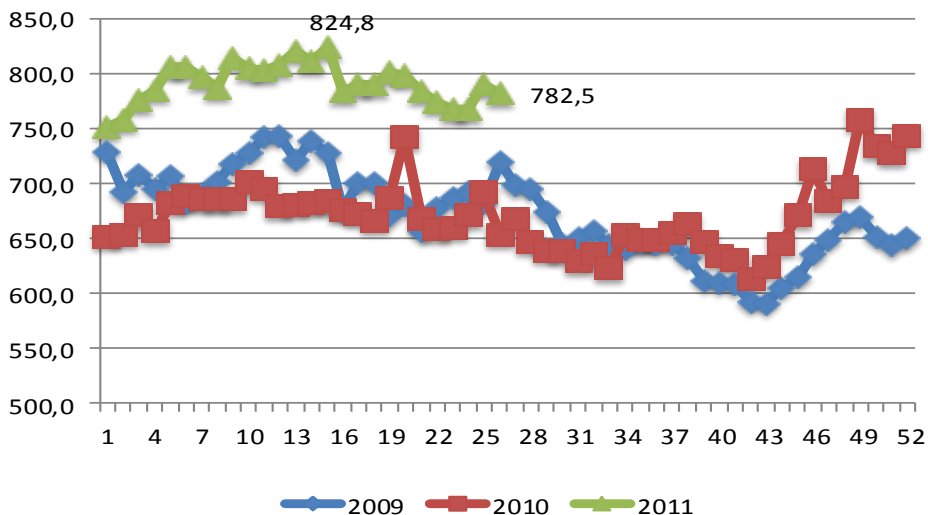
2 pav. Bulių supirkimo kainos 2009–2011 metais, Lt/100 kg [3]
Figure 2. Purchase prices of young bulls in 2009–2011, Lt/100 kg

Vidutinė karvių supirkimo kaina 2011 metų I pusmetį (733 Lt/100 kg) buvo 19 proc. didesnė nei 2010-ųjų tuo pačiu laikotarpiu (3 pav.). Ūkininkai karvių pardavė mažiau, tikėdamiesi didinti pelningą pieno gamybą.

3 pav. Karvių supirkimo kainos 2009–2011 metais, Lt/100 kg [3]
Figure 3. Purchase prices of cows in 2009–2011, Lt/100 kg

Vidutinė telyčių supirkimo kaina 2010 metų I pusmetį (792,2 Lt/100 kg) buvo 17 proc. didesnė nei tuo pačiu 2010-ųjų laikotarpiu (4 pav.).

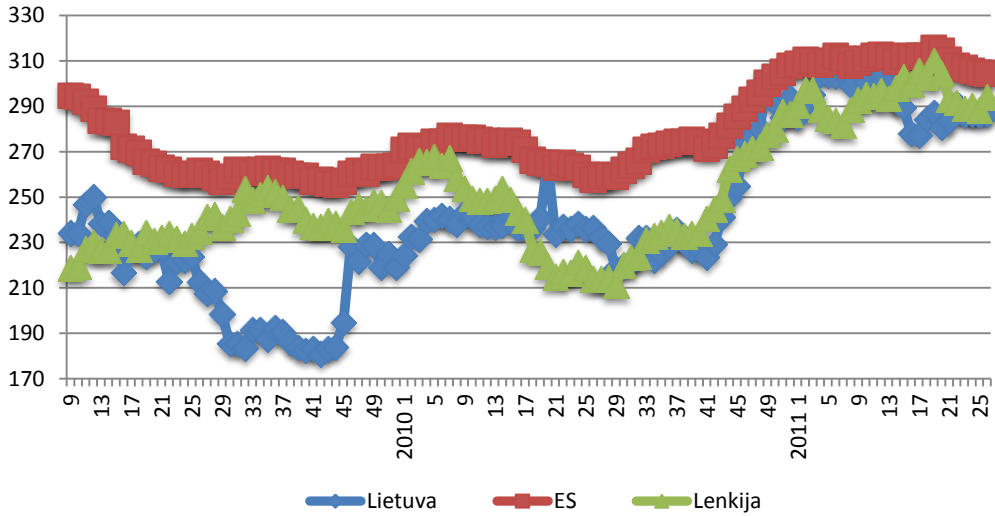
4 pav. Telyčių supirkimo kainos 2009–2011 metais, Lt/100 kg [3]
Figure 4. Purchase prices of heifers in 2009–2011, Lt/100 kg

2011 metų I pusmetį galvijų supirkimo kainos Lietuvoje buvo gerokai didesnės nei 2010 metais. O2 kategorijos bulių supirkimo kaina per metus (lyginant birželio mėnesį) išaugo 21 proc. Ši kaina didėjo beveik visose ES šalyse (vidutiniškai 17 proc.), tačiau daugiausia Lenkijoje, Ispanijoje (5 lentelė). Birželio mėnesio supirkimo kainos Lietuvoje buvo 6 proc. mažesnės už vidutinę kainą ES šalyse ir apie 1 proc. mažesnės nei Lenkijoje. O2 kategorijos bulių supirkimo kaina Lietuvos rinkoje lenkė devynių ES šalių supirkimo kainas. 2009 metais Lietuvoje galvijų kainos buvo vienos mažiausių (skirtumas 2009 m. birželį tarp Lietuvos ir ES vidurkio sudarė apie 20 proc., o mažesnės kainos buvo tik Latvijoje ir Estijoje). Didžiausią įtaką tokiam pokyčiui turėjo gyvų galvijų eksportas, kurio, neskaitant veršelių eksporto, anksčiau nebuvo. Telyčių ir skerstinų galvijų 2010 metais į Turkiją eksportuota beveik 2 tūkst., o 2011 metų I pusmetį – 885. Alternatyvios rinkos atsiradimas Turkijoje padidino konkurenciją galvijų vidaus rinkoje, dėl to supirkimo kainos 2011 metais išaugo beveik ketvirtadaliu.

5 lentelė / Table 5

Bulių (O2 kategorijos) supirkimo kainų palyginimas
2010–2011 m. birželio mėnesį (25-a savaitė), eurai/100kg [1]
*Purchase prices of bulls (category O2)
in the EU countries in June (week 25) in 2011 and 2010, EUR/100 kg*

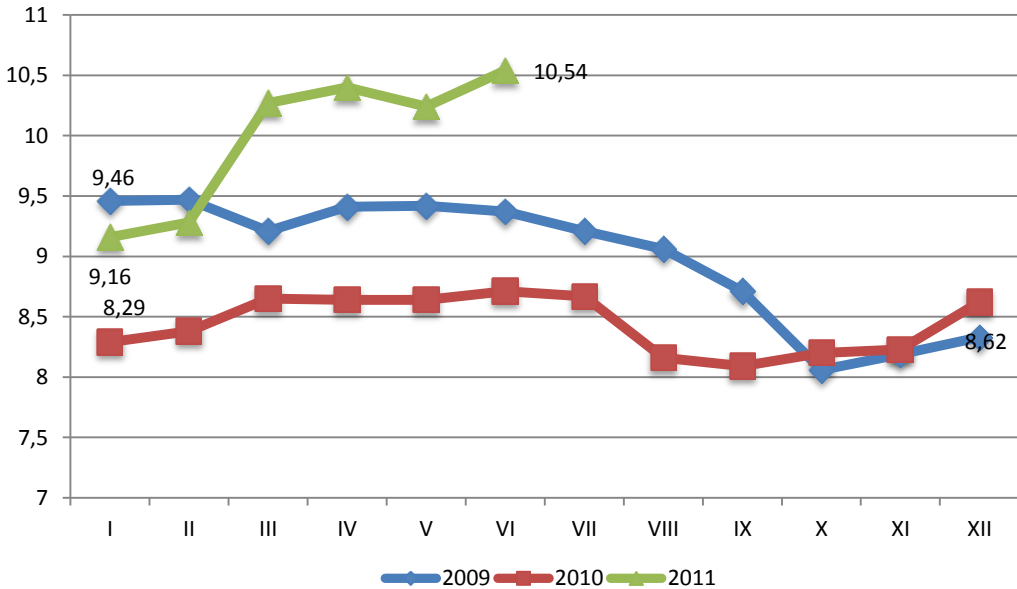
Šalys / Countries	2011	2010	Pokytis / Change, %
Latvija	207,5	187,0	11,0
Rumunija	241,1	231,2	4,3
Estija	248,2	229,0	8,4
Vengrija	262,4	231,3	13,4
Bulgarija	264,6	253,8	4,3
Belgija	267,4	254,2	5,2
Malta	268,8	310,0	-13,3
Liuksemburgas	275,5	300,0	-8,2
Nyderlandai	275,6	278,1	-0,9
Lietuva	285,9	235,9	21,2
Prancūzija	287,0	262,0	9,5
Lenkija	288,4	218,9	31,7
Italija	295,7	276,2	7,1
Austrija	296,9	279,6	6,2
Suomija	297,4	282,2	5,4
ES	304,8	260,0	17,2
Jungtinė Karalystė	304,9	279,7	9,0
Čekija	305,1	267,3	14,1
Slovėnija	307,2	260,0	18,2
Vokietija	311,1	267,0	16,5
Ispanija	311,8	241,6	29,1
Slovakija	317,1	279,5	13,5
Portugalija	320,7	309,4	3,7
Airija	328,6	286,9	14,5
Švedija	329,6	284,1	16,0
Kipras	350,0	287,0	22,0
Danija	352,2	305,3	15,4
Graikija	409,6	389,0	5,3

5 pav. Bulių (O2 kategorijos) supirkimo kainų tendencijos Lietuvoje, Lenkijoje ir ES šalyse 2009–2011 m., eurai/100 kg [1]

Figure 5. Purchase prices of young bulls in Lithuania, Poland and EU in 2009–2011, EUR/100 kg

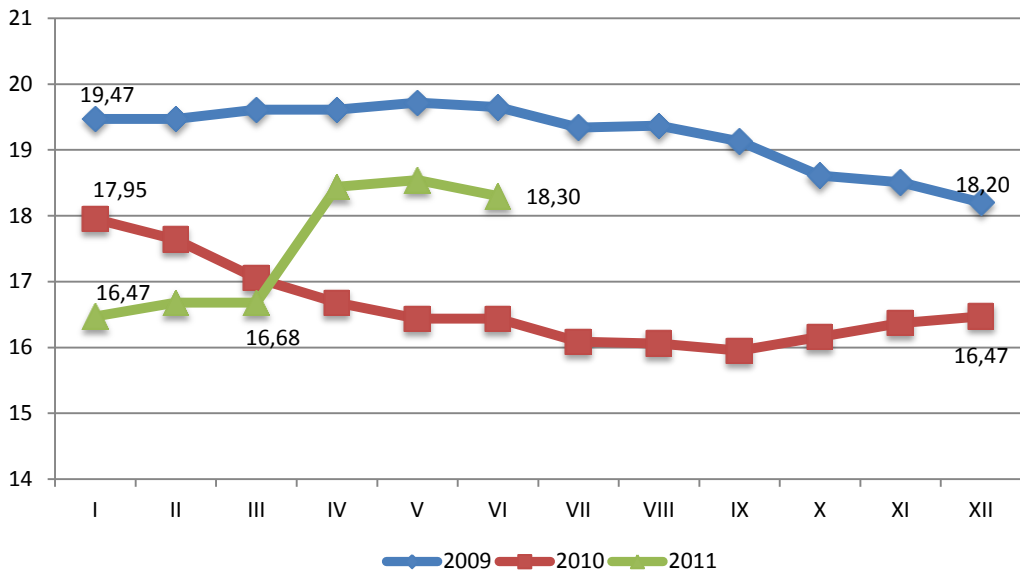
Galvijienos vidutinė didmeninė kaina 2011 metų I pusmetį buvo apie 17 proc. aukštesnė nei 2010 metų I pusmetį (6 pav.) ir tai susiję su galvijų supirkimo kainų didėjimu.

6 pav. Galvijienos didmeninė kaina 2009–2011 metais, Lt/kg [6]

Figure 6. Average wholesale price of beef in 2009–2011, Lt/kg

2011 metų I pusmetį galvijienos kumpio mažmeninė kaina buvo 3 proc. didesnė nei 2010 metų I pusmetį, bet net 11 proc. mažesnė nei 2009-ųjų I pusmetį (7 pav.).

7 pav. Galvijienos kumpio su kaulu mažmeninė kaina 2009–2011 metais, Lt/kg [4]
Figure 7. Retail price of beef with bone in 2009–2011, Lt/kg

Kitų galvijienos gaminių (išskyrus kumpį su kaulu) kainos birželio mėnesį buvo 5–13 proc. didesnės nei 2010-ųjų birželį (6 lentelė).

6 lentelė / 6 Table

Galvijienos gaminių mažmeninės kainos 2010 ir 2011 m. birželio mėnesį, Lt/kg [5]
Retail prices of beef products in June of 2010 and 2011, Lt/kg

Gaminiai / Product	Vidutinė kaina / Average price		
	2010-06-24	2011-06-23	Pokytis / Change, %
Kumpis su kaulu / Ham with bone	15,91	18,03	13,3
Kumpis be kaulo / Ham, boneless	17,87	19,93	11,5
Nugarinė / Tenderloin	27,34	28,79	5,3
Malta galvijiena / Minced beef	14,67	16,03	9,3

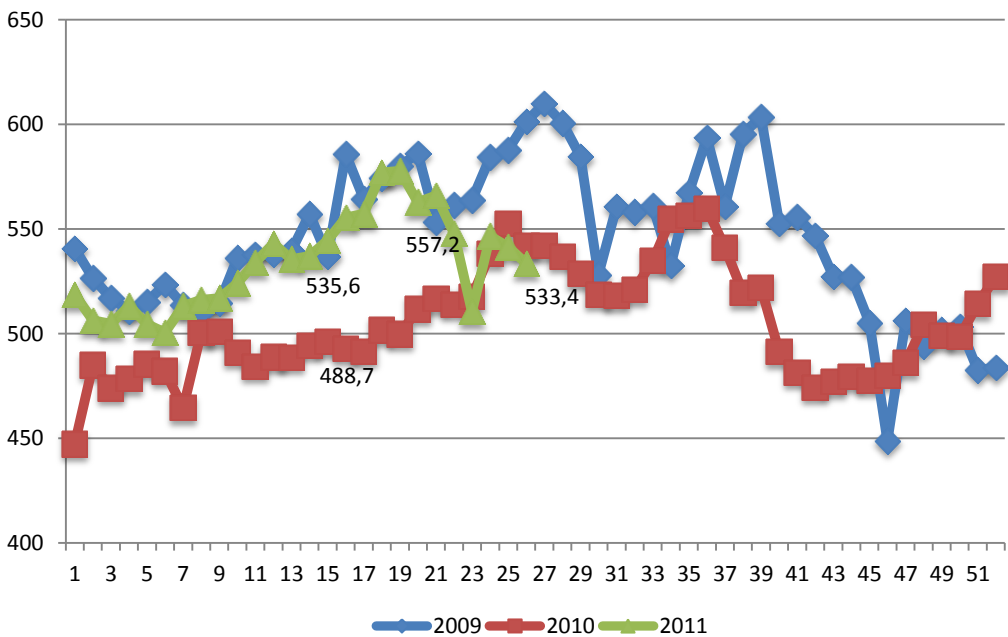
Tarp kitų ES šalių sostinių Vilniuje galvijienos nugarinės kaina nėra mažiausia (7 lentelė). Ji mažesnė Latvijos, Vengrijos, Čekijos ir Slovakijos sostinėse. Palyginti su 2010 metų birželio mėnesiu, galvijienos nugarinė beveik visų šalių sostinėse pabrango.

Statistikos departamento duomenimis, per 2011 metų I pusmetį skerdyklos ir mėsos perdirbimo įmonės supirko 238,6 tūkst. kiaulių, arba 18,9 tūkst. t skerdenos, tai atitinka 2010 metų to paties laikotarpio lygį. Vidutinė kiaulių supirkimo kaina (534 Lt/100 kg) buvo 7 proc. didesnė nei 2010-ųjų I pusmetį (8 pav.). Tačiau dėl kiaulių maro (nustatyta 2011 metų gegužės pabaigoje Jonavos rj.) supirkimo kaina per birželio mėnesį sumažėjo 6 proc.

7 lentelė / Table 7

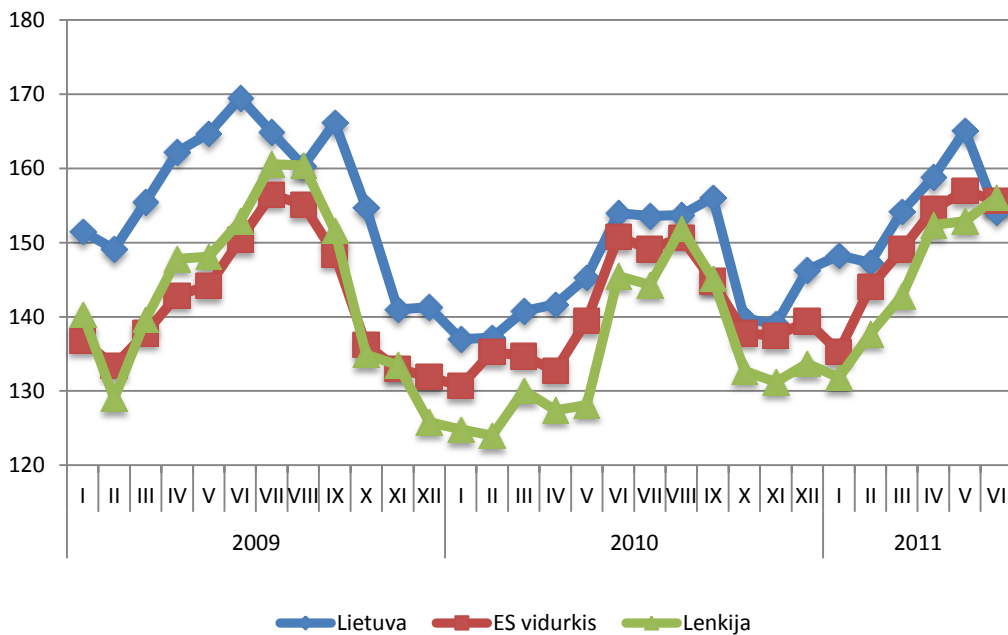
Galvijenos nugarinės mažmeninė kaina kai kurių ES šalių sostinėse
2010 ir 2011 m. birželio mėnesį, Lt/kg [5]
*Retail price of beef tenderloin in some capitals of the EU countries
in June of 2010 and 2011, Lt/kg*

Sostinė / Capital city	2011	2010	Pokytis / Change, %
Ryga	22,45	21,86	2,7
Budapeštas	24,01	22,13	8,5
Praha	25,69	23,13	11,1
Bratislava	29,05	24,63	18,0
Vilnius	–	28,21	–
Talinas	33,06	34,91	-5,3
Stokholmas	39,07	37,64	3,8
Helsinkis	68,54	54,96	24,7
Varšuva	69,71	69,84	-0,2
Berlynas	120,50	112,03	7,6

8 pav. Kiaulių supirkimo kainos (skerdenos svoriu) Lietuvoje 2009–2011 metais, Lt/100 kg[3]
Figure 8. Purchase prices of pigs (carcass weight) in 2009–2011, Lt/100 kg

Kiaulių vidutinė supirkimo kaina 2011 metų I pusmetį Lietuvoje buvo 1 proc. mažesnė už ES vidurkį, bet didesnė už Lenkijos supirkimo kainą (9 pav.).

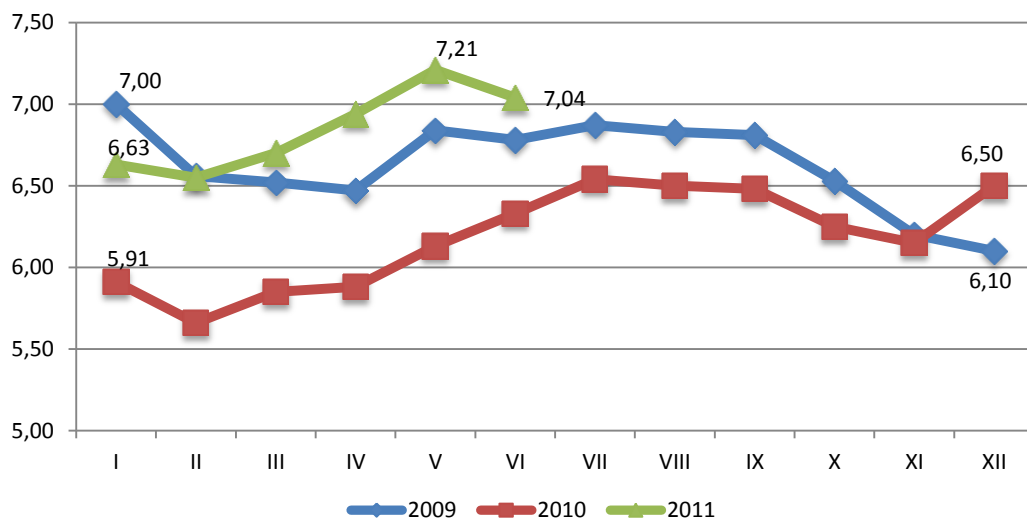
9 pav. Kiaulių (E kategorijos) supirkimo kainos Lietuvoje, ES ir Lenkijoje 2009–2011 metais, eurai/100 kg [2]
Figure 9. Purchase prices of pigs (grade E) in Lithuania, Poland and EU in 2009–2011, EUR/100 kg

2011 metų birželio mėnesį didžiausios kiaulių supirkimo kainos buvo Kipre (628 Lt/100 kg), Maltoje (617 Lt/100 kg) ir Graikijoje (600 Lt/100 kg), mažiausios – Danijoje (489 Lt/100 kg), Nyderlanduose (498 Lt/100 kg) ir Prancūzijoje (499 Lt/100 kg).

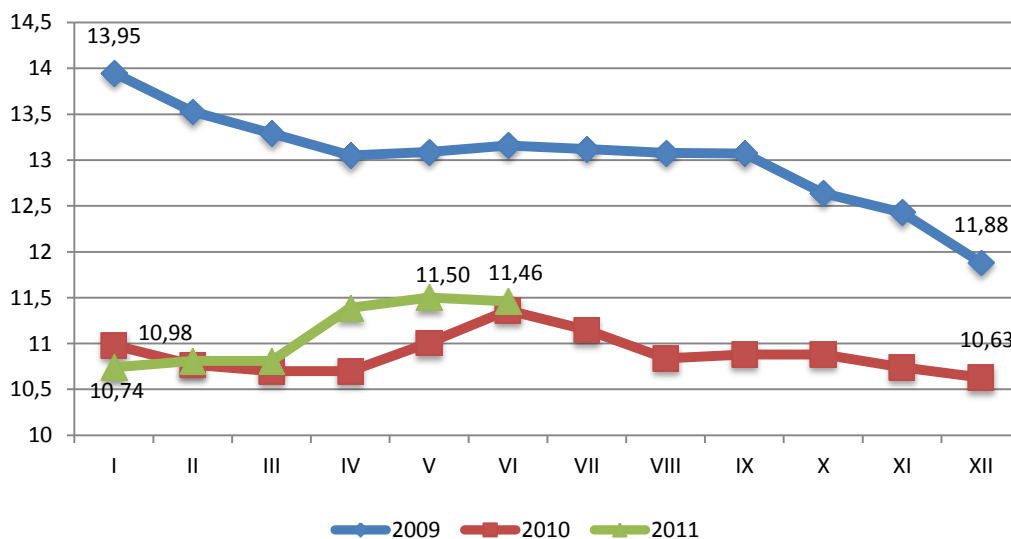
2011 metų I pusmetį kiaulienos skerdenos vidutinė didmeninė kaina (10 pav.) buvo beveik 15 proc. didesnė nei 2010-ųjų I pusmetį. Kadangi Lietuvoje užaugintų kiaulių skerdenos vidaus rinkai tenka tik apie 35 proc., didmeninės kainos tendencijos daugiau priklausė nuo importuojamos skerdenos kainos, kuri 2011 metais buvo 6 proc. aukštesnė.

2011 metų I pusmetį kiaulienos kumpio su kaulu vidutinė mažmeninė kaina Lietuvoje buvo tik 2 proc. didesnė nei 2010-ųjų I pusmetį, tačiau net 17 proc. mažesnė nei 2009-ųjų tuo pačiu laikotarpiu (11 pav.).

Kitų kiaulienos gaminių kainų pokyčiai 2011 metų birželį nėra vienodi (8 lentelė). Mažiausiai brango sprandinė, daugiausia – kiaulienos kumpis be kaulo. Dėl kiaulių maro birželio mėnesį kiaulienos kaina parduotuvėse beveik nemažėjo. Per birželį keliais centais sumažėjo kumpio su kaulu, sprandinės ir šoninės kainos, o nugarinė ir malta kiauliena šiek tiek brango.

10 pav. Kiaulienos vidutinė didmeninė kaina 2009–2011 metais, Lt/ kg [6]
Figure 10. Average wholesale price of pork in Lithuania in 2007–2009, Lt/kg

11 pav. Kiaulienos kumpio su kaulu mažmeninė kaina 2009–2011 metais, Lt/ kg [4]
Figure 11. Retail price of pork with bone in 2009–2011, Lt/kg

8 lentelė / Table 8

Kiaulienos gaminių mažmeninės kainos palyginimas 2010 ir 2011 m. birželio mėnesį, Lt/kg [5]
Comparison of retail prices of pork products in June of 2010 and 2011, Lt/kg

Gaminiai / Product	Vidutinė kaina / Average price		
	2010-06-24	2011-06-23	pokytis / change, %
Kumpis su kaulu / Ham with bone	11,64	11,83	1,6
Kumpis be kaulo / Ham, boneless	13,43	14,62	8,9
Sprandinė / Neck	16,81	17,00	1,1
Nugarinė / Tenderloin	17,36	18,15	4,6
Šoninė / Side	12,03	12,74	5,9
Malta kiauliena / Minced pork	10,10	10,74	6,3

Dešrų kainos didėjo (išskyrus karštai rūkytas), tačiau maždaug tiek, kiek brango žaliava (9 lentelė).

9 lentelė / Table 9

Dešrų mažmeninės kainos 2010 ir 2011 m. birželio mėnesį, Lt/kg [5]
Retail prices of sausages in June of 2010 and 2011, Lt/kg

Dešros / Sausages	Vidutinė kaina / Average price		
	2010-06-24	2011-06-23	pokytis / change, %
Pieniškos / Milky	19,32	20,07	3,9
Šaltai rūkytos / Cold smoked	45,70	48,63	6,4
Karštai rūkytos / Hot smoked	24,68	24,60	-0,3

Tarp kitų ES šalių sostinių Vilniuje kiaulienos nugarinės kaina (10 lentelė) – viena mažiausių. Per metus jos kaina padidėjo visų šalių, tačiau daugiausia Suomijos, Čekijos ir Lenkijos sostinėse.

10 lentelė / Table 10

Kiaulienos nugarinės mažmeninė kaina kai kurių ES šalių sostinėse
 2010 ir 2011 m. birželio mėnesį, Lt/kg [5]
*Retail price of pork tenderloin in some capitals of the EU countries
 in June of 2010 and 2011, Lt/kg*

Sostinė / Capital city	2011	2010	Pokytis / Change, %
Budapeštas	17,10	15,28	11,9
Vilnius	18,14	17,27	5,0
Bratislava	18,96	18,74	1,2
Praha	19,47	15,71	23,9
Varšuva	20,14	16,49	22,1
Talinas	20,57	17,87	15,1
Ryga	21,08	20,83	1,2
Berlynas	27,59	25,00	10,4
Helsinkis	29,86	22,31	33,8
Stokholmas	39,07	37,64	3,8

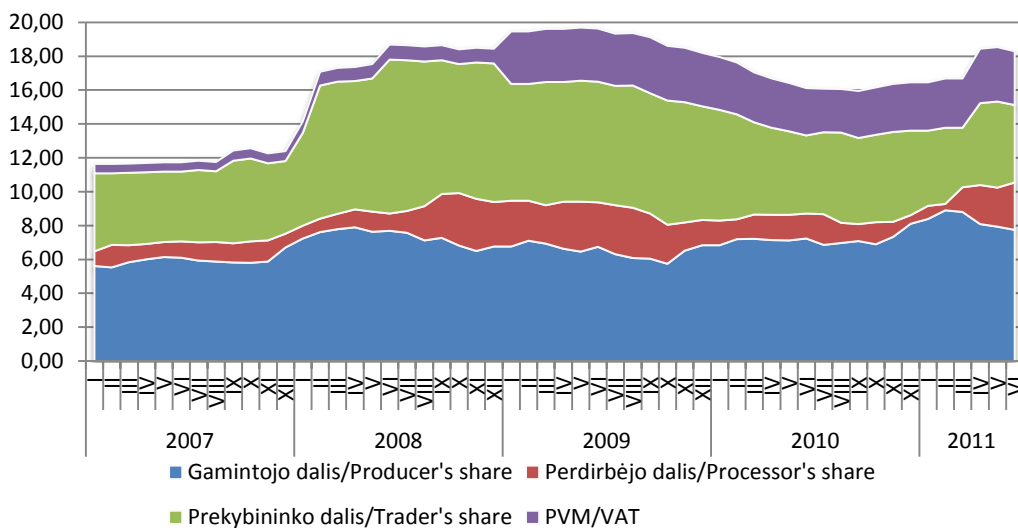
Pieniškų dešrelės Vilniuje kainavo (11 lentelė) brangiau nei kitų Baltijos šalių sostinėse, Bratislavoje, Berlyne, Prahoje ir Varšuvoje. Per metus šių dešrelių kaina sumažėjo tik trijų šalių sostinėse, o labiausiai padidėjo Prahoje.

11 lentelė / Table 11

Pieniškų dešrelių mažmeninė kaina kai kurių ES šalių sostinėse
2010 ir 2011 m. birželio mėnesį, Lt/kg [5]
*Retail price of milky sausages in some capitals of the EU countries
in June of 2010 and 2011, Lt/kg*

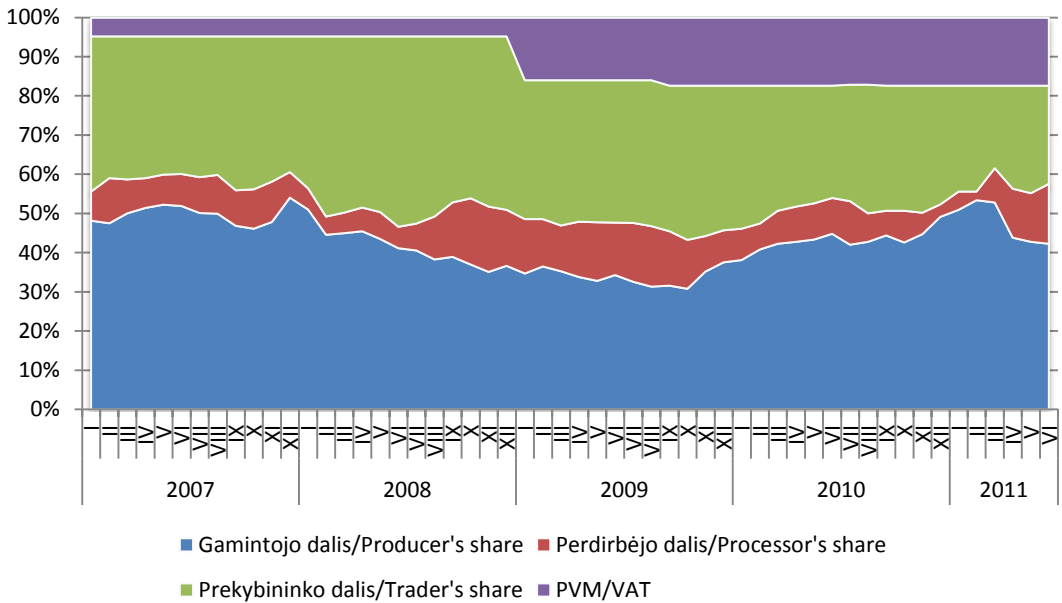
Sostinė / Capital city	2011	2010	Pokytis / Change, %
Talinas	9,74	9,66	0,8
Varšuva	14,46	15,03	-3,8
Bratislava	14,88	14,15	5,2
Ryga	16,21	14,79	9,6
Praha	16,21	14,73	10,1
Berlynas	20,12	20,12	-
Vilnius	21,31	20,61	3,4
Stokholmas	23,64	25,03	-1,3
Helsinkis	23,73	25,95	-8,6

Galvijienos ir kiaulienos kainų struktūra ir jos tendencijos. Nuo 2009 metų gegužės iki 2010 metų rugpjūčio galvijienos mažmeninė kaina mažėjo. Vėliau palaipsniui didėjo, o nuo 2011 metų balandžio pakilo į 2008 metų lygį (12 pav.). Nuo 2009 metų rudens iki 2011 metų vasario didėjo galvijienos gamintojų dalis (nuo 30,8 iki 53,4 proc. punkto), o mažėjo prekybininkų ir mėsos perdirbėjų dalys (13 pav.). Nuo 2011 metų kovo iki birželio mėnesio kainos struktūra nežymiai keitėsi perdirbėjų naudai, o mažėjo gamintojo dalis.

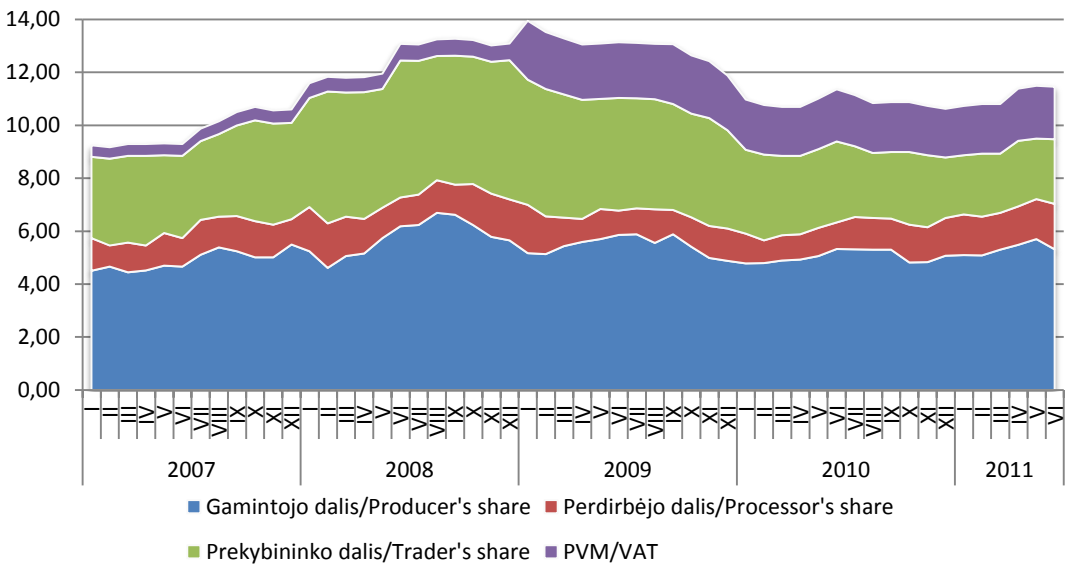
12 pav. Galvijienos kainos grandinė 2007–2011 m., Lt/kg [3, 5, 6]

Figure 12. Beef price chain in 2007–2011, Lt/kg

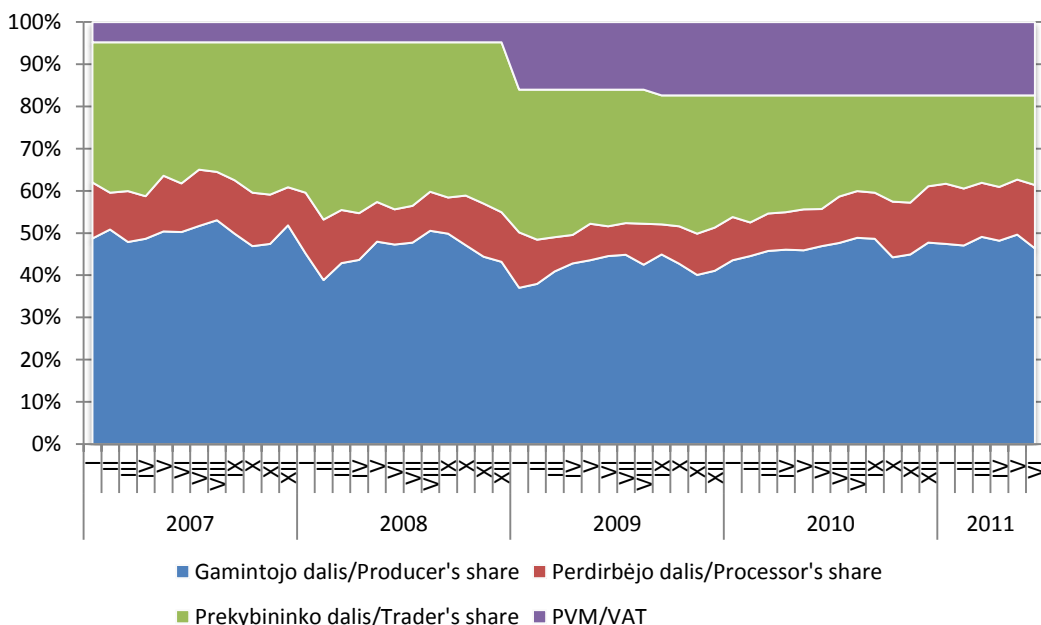

13 pav. Galvijienos kainos grandinė 2007–2011 m., proc. [3, 5, 6]
Figure 13. Beef price chain in 2007–2011, %

Kiaulienos kainos grandinė (14 pav.) rodo, kad 2009–2011 metų laikotarpiu šios mėsos mažmeninė kaina iš esmės mažėjo prekybininkų sąskaita. Nuo 2009 metų padidintas PVM tarifas prekybininkų dalį per puse metų sumažino dvigubai.

14 pav. Kiaulienos kainos grandinė 2007–2011 m., Lt/kg [3, 5, 6]
Figure 14. Pork price chain in 2007–2011, Lt/kg

15 pav. Kiaulienos kainos grandinė 2007–2011 m., proc. [3, 5, 6]
Figure 15. Pork price chain in 2007–2010, %

IŠVADOS

1. Šalyje per 2011 metų I pusmetį paukštienos suvartota 5 proc. mažiau, tačiau jautienos – 18 proc., kiaulienos – 1 proc. daugiau nei per tą patį 2010-ųjų laikotarpį.
2. Galvijų supirkimo kainos 2011 metų I pusmetį padidėjo beveik ketvirtadaliu, o kiaulių – 7 proc.
3. Galvijienos didmeninės ir mažmeninės kainos didėjo beveik tais pačiais tempais kaip ir galvijų supirkimo kainos.
4. Dėl kiaulių maro kiaulių supirkimo kaina per birželio mėnesį nukrito 6 proc., tačiau kiaulienos kaina parduotuvėse beveik nemažėjo.

LITERATŪRA

1. *Agricultural markets. Beef and veal.* European Commission [interaktyvus], [žiūrėta 2011 m. rugpjūčio 22 d.]. Prieiga per internetą: <<http://ec.europa.eu/agriculture/markets/beef/index.htm>>.
2. *Agricultural markets.* European Commission [interaktyvus], [žiūrėta 2011 m. rugpjūčio 22 d.]. Prieiga per internetą: <<http://ec.europa.eu/agriculture/markets/pig/index.htm>>.
3. *Galvijų ir kiaulių vidutinės supirkimo pagal SEUROP skurdenų klasifikavimo skalę kainos Lietuvos skerdimo įmonėse.* Vilnius: VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras, ŽŪMPRIŠ [interaktyvus], [žiūrėta 2011 m. rugpjūčio 22 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.vic.lt/ris>>.
4. *Lietuvos ekonominė ir socialinė raida 2011 m. sausis–birželis.* Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV, 2011. ISSN 1392–2874.
5. *Maisto produktų mažmeninės kainos Lietuvos prekybos centruose.* Mažmeninės rinkos sektorius. Vilnius: VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras, ŽŪMPRIŠ [interaktyvus], [žiūrėta 2011 m. rugpjūčio 22 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.vic.lt/ris>>.
6. *Statistikos departamento prie LRV rodiklių duomenų bazė.*
7. *ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.*